

РАЗДЕЛ 5

ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ

5.2. Програма от мерки за Източнореломорски район

5.2.2. Институционален анализ на отговорните институции / лица за еализация на мерките.

Определянето на отговорните институции във всеки стратегически документ, какъвто е и ПУРН, го превръща в работещ и позволява създаването на система за мониторинг и контрол на изпълнението.

Анализът цели да се определи най-адекватната институция или лица, отговорни за изпълнение на съответната мярка. За тази цел е следван подход, при който са отчетени: (1) вменените по силата на нормативен акт компетенции (в т.ч. по управление, контрол, финансиране и др.) свързани със защита от наводнения на дадените институции; (2) обичайната практика и работа на институциите в страната във връзка с изпълнението на дейности по защита от наводнения.

Основните нормативни актове, които регламентират функциите и отговорностите на институциите във връзка със защитата от наводнения са: Закона за водите и Закона за защита при бедствия.

Съгласно Закона за водите защитата от вредното въздействие на водите, вкл. защита от наводнения, е оперативна и постоянна.

Оперативната защита се изразява в провеждане на дейностите по:

- предупреждение
- изпълнение на неотложни мерки за намаляване на въздействието
- оповестяване
- спасителни операции
- оказване на медицинска помощ при спешни състояния
- оказване на първа психологична помощ на пострадалите и на спасителните екипи
- овладяване и ликвидиране на екологични инциденти

- защита срещу взривни вещества и боеприпаси
- операции по издирване и спасяване
- радиационна, химическа и биологична защита при инциденти и аварии с опасни вещества и материали и срещу ядрени, химически и биологични оръжия
- ограничаване и ликвидиране на пожари;
- временно извеждане, евакуация, укриване и предоставяне на индивидуални средства за защита
- извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи
- ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и епизоотии от заразни и паразитни болести
- други операции, свързани със защитата.

Постоянната защита включва:

- изграждане и поддържане на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения
- създаване и поддържане на системи за наблюдения, прогнози и предупреждения
- регулиране нивото на подземните води при опасното им повишаване или понижаване
- дейности за защита на водосборните басейни от водна ерозия
- поддържане проводимостта на речните легла
- изграждане и поддържане на укрепителни и/или брегозащитни съоръжения по морския бряг за защита от вълновото въздействие
- прилагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на щетите, нанесени от природните наводнения, провеждани в съответствие с плановете за управление на риска от наводнения

- изпълнение на мерки за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация
- изпълнение на дейности по незабавно извеждане от експлоатация на язовирни стени и/или съоръжения към тях, които са в предаварийно състояние, до възстановяване на технологичната и конструктивната им сигурност или ликвидация на такива язовирни стени и/или съоръжения, ако възстановяването или реконструкцията им са нецелесъобразни;

Отговорностите на институциите по осигуряване на оперативна и постоянна защита са следните:

1. Министерски съвет

Съгласно Закона за защита при бедствия Министерският съвет формира държавната **политика в областта на защитата при бедствия** и:

- осъществява общото ръководство на защитата при бедствия
- приема стратегия за намаляване на риска от бедствия
- приема Национална програма за защита при бедствия и годишни планове за изпълнението ѝ
- приема Национален план за защита при бедствия, като Министър-председателят на Република България въвежда със заповед Националния план за защита при бедствия
- въвежда Национална система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и определя с наредба условията и реда за функционирането ѝ по предложение на министъра на вътрешните работи.
- предвижда финансови средства за защита при бедствия.

Към Министерския съвет има създаден Консултативен съвет, който подпомага дейността му и включва представители на министерствата, ведомствата, Българската академия на науките, висши училища, научно-изследователски

институти, Националното сдружение на общините в Република България и юридически лица, имащи отношение към защитата от бедствия.

Към Министерски съвет е създадена и функционира **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане**. Комисията ръководи и контролира дейността по предоставяне на целевите средства от държавния бюджет за:

- финансиране на превантивни дейности от Националната програма за защита при бедствия по чл. 18 от Закона за защита при бедствия, включени в годишния план за изпълнението и
- разплащане на непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените чрез оперативните центрове сили и средства на единната спасителна система
- финансиране на неотложни възстановителни работи
- предоставяне на възстановителна помощ
- обезщетяване на физически и юридически лица за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативноустановени действия за защита при бедствия и др.

Председател на комисията е Министърът на вътрешните работи, който организира и ръководи работата на комисията. Членове на комисията са заместник-министри на регионалното развитие и благоустройството, на икономиката, на енергетиката, на туризма, на околната среда и водите, на земеделието и храните, на финансите, на здравеопазването, на отбраната, на външните работи, на труда и социалната политика, на транспорта, информационните технологии и съобщенията, на образованието и науката и на културата.

Комисията е постоянно действащ орган като за осъществяване на своята дейност тя провежда периодично заседания по предварително обявен дневен ред. При необходимост по преценка на председателя се провеждат извънредни заседания.

Решенията на комисията, с които се предоставят средства от държавния бюджет за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия, се одобряват с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи.

2. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

МОСВ има следните компетенции във връзка със защитата от вредното въздействие на водите:

- Координиране изпълнението на задълженията на страната по изискванията на Директивата за наводненията.
- Утвърждаване на ПУРН. Координиране и обобщаване изпълнението на ПУРН и приемане отчетите с резултатите за изпълнението им.
- Утвърждаване на методически документи свързани с оценката на риска от наводнения в т.ч.: (1) Методика за предварителна оценка на риска от наводнения; (2) Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН; (3) Методика за оценка на заплахата и риска от наводнения; (4) Методика за анализ на разходите и ползите при оценка на мерките в плановете за управление на риска от наводнения.
- Трансгранично сътрудничество и координация, свързани с управление на риска от наводнения.
- Организиране и провеждане на докладването на изпълнението на изискванията на Директивата за наводненията пред ЕК.
- Съставяне на годишни и месечни графици за водовземане от комплексните и значимите язовири по Приложение № 1 към Закона за водите;
- Контрол и информация по изпълнението на месечните графици за водовземане от комплексните и значимите язовири по приложение № 1 към Закона за водите.
- Оперативно управление на повърхностните води при възникване на извънредни ситуации при наводнения или суша;

3. Басейнови дирекции

Функциите на басейновите дирекции могат да се структурират в четири основни групи:

- **Управленски функции** – управление на водите чрез разработване и изпълнение на План за управление на речния басейн и План за управление

на риска от наводнения на ниво район за басейново управление на водите; разработване на програми от мерки за намаляване на потенциалните неблагоприятни последици от наводненията за човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, и за намаляване на вероятността от наводнения, и тяхната актуализация, вкл. прилагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на щетите, нанесени от природните наводнения, провеждани в съответствие с плановете за управление на риска от наводнения; трансгранична координация и сътрудничество с компетентните органи за басейново управление и за управление на риска от наводнения на други държави в съответствие с държавната политика за двустранно и многостранно сътрудничество.

- **Регулаторни функции** – свързани са с разрешителния режим за водовземане и ползване на водните обекти, съгласно Закона за водите; разработване на мрежи и програми за мониторинг на водите на басейново ниво, определяне на зони за защита на водите, водене на определените в Закона за водите регистри; оценка на риска от наводнения.
- **Контролни функции** – осъществяване на дейности по контрол и инспекции във връзка с недопускане и предотвратяване на последиците от вредното въздействие на водите, вкл. регулиране нивото на подземните води при опасното им повишаване или понижаване, дейности за защита на водосборните басейни от водна ерозия, поддържане проводимостта на речните легла; контрол върху мерки за предотвратяване и ограничаване на щетите, нанесени от природните наводнения; съхраняване и опазване на водните екосистеми и свързаните с тях екосистеми.
- **Информационни функции** – осигуряване на информация за обществеността за състоянието на водите и за риска от наводнения; провеждане на обществено обсъждане на ПУРБ и ПУРН.

4. Кметове на общини

Кметовете на общини планират защитата при бедствия чрез изготвяне и приемане на общински планове за защита при бедствия, както и:

- организират и ръководят защитата при бедствия на територията на общината
- организират, координират и провеждат превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия
- осъществяват своевременното оповестяване и информиране на населението при заплахата от възникване или за възникнало бедствие
- планират в проекта на общинския бюджет - финансови средства за осигуряване на дейностите по плана за защита при бедствия в общината, както и резерв за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението
- представят на областния управител ежегоден доклад за дейността по защитата при бедствия
- създават със заповед щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с други щабове
- отговарят за почистването на речните легла **в границите на урбанизирана територия**, като:
 - назначават със заповед междуведомствена комисия, включваща представители на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР, съответната басейнова дирекция, съответната РИОСВ, Изпълнителната агенция по горите, общината, експерт-еколози и други технически лица
 - ежегодно със заповед определят участъците от реката, чиято проводимост е намалена, въз основа на констативен протокол, получен чрез оглед от общинската администрация на състоянието на речните легла в границите на населените места.
 - уведомява областния управител за предприемане на предвидените от ЗВ дейности, когато от междуведомствена комисия е установено, че е необходимо почистване на некоригирани участъци и е необходимо почистване на речни участъци запълнени с наноси;
 - възлага обществена поръчка по реда на Закона за обществените поръчки за избор на изпълнители, за изпълнение на програмата

програма за планово почистване на речните участъци и включва почиствените участъци в програмата за стопанисване на общината.

При възникване на бедствие на територията на общината кметът:

- въвежда със заповед в изпълнение общинския план за защита при бедствия
- може да обяви бедствено положение на територията на общината
- извършва обмен на информация с оперативния център на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР в областта
- може да привлече юридически и физически лица за предоставяне на лична или материална помощ в съответствие с възможностите им
- може да включва в дейностите по защитата и създадените доброволни формирования
- може да поиска координация от областния управител
- организира и координира временното извеждане и предоставя неотложна помощ на пострадалите лица
- организира и координира предоставянето на възстановителна помощ на населението при бедствия;
- организира и контролира извършването на неотложни възстановителни работи при бедствия.

Областният управител и кметът на община, когато осъществяват ръководство и координация на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи, са длъжни да изпращат на МВР писмена информация за тяхното протичане.

5. Областни управители

Областните управители отговарят за планирането на защитата при бедствия чрез изготвяне и приемане на **областни планове за защита при бедствия**. Областните управители:

- организират и ръководят защитата при бедствия в областта

- организират и отговарят за обучението на областната администрация за начините на поведение и действие при бедствия и изпълнение на необходимите защитни мерки
- координират и контролират подготовката за бедствия, извършвана от областната администрация, териториалните звена на министерствата и ведомствата, юридическите и физическите лица в областта
- организират и контролират изпълнението на превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия
- предоставят данни за изготвянето на Националния план за защитата при бедствия
- създават организация за оповестяване при бедствия
- представят в МВР ежегоден доклад за дейността по защитата при бедствия;
- създават със заповед щаб за изпълнение на областния план за защита при бедствия и за взаимодействие с националния щаб.
- Областните управители организират и координират дейностите по почистването на речните легла **извън границите на урбанизирана територия.**
 - назначават със заповед междуведомствена комисия, включваща представители на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР, съответната басейнова дирекция, съответната РИОСВ, Изпълнителната агенция по горите, общината, експерт-еколози и други технически лица, а при необходимост в комисията участват и представители на съответното областно пътно управление или на Националната компания "Железопътна инфраструктура";
 - възлага обществена поръчка по реда на Закона за обществените поръчки за избор на изпълнители за изпълнение на програмата за почистване и поддържане на речните легла **извън границите на урбанизирана територия.**
 - При необходимост от почистване на речни участъци запълнени с наноси за поддържането проходимостта на речното легло, възлага по реда на Закона за обществените поръчки изработването на технически проект за изземването, като съгласува техническото задание за

обществената поръчка с директора на съответната басейнова дирекция и директора РИОСВ и възлага неговото изпълнение по реда на Закона за обществените поръчки, като определя място за депониране на иззетия материал;

- продава иззетия материал чрез търг, с обявена начална цена не по-ниска от стойността на изчислената съгласно тарифата за таксите за правото на водовземане и ползване на воден обект като средствата от продажбата остават в бюджета на областната администрация и могат да се изразходват единствено за мероприятия за защита от бедствия.
- Областните управители назначават комисии за ежегодни обследвания на техническото и експлоатационното **състояние на язовирните стени и съоръженията към тях**. В комисиите се включват представители на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, съответната областна администрация, съответната басейнова дирекция. Областният управител може да привлича допълнително експерти със съответната квалификация за участие в комисиите.

като комисиите:

- анализират предоставената информация по чл. 141, ал. 6 от ЗВ и извършват проверки на място на техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях
- предписват на собствениците на язовирните стени и/или на съоръженията към тях изпълнението в определен срок на необходимите действия за осигуряване на техническата им изправност и безопасната им експлоатация
- проверяват изпълнението на дейностите по осигуряване на проводимостта на речното легло на разстояние до 500 м от язовирните стени
- съставят протокол за направените констатации и предписания в срок до 14 дни от проверката по т. 1, който предоставят на областния

управител и изпращат на собственика на язовирната стена и/или съоръженията към нея, на председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и на директора на съответната басейнова дирекция, за предприемане на действия съобразно правомощията им по този закон; протоколът се изпраща и на кмета на общината, на чиято територия се намира язовирната стена и съоръженията към нея.

При възникване на бедствие на територията на областта областният управител:

- въвежда със заповед в изпълнение областния план за защитата при бедствия
- може да обяви бедствено положение на територията на областта или на част от нея
- организира, координира и контролира процеса на подпомагане и възстановяване при бедствия
- координира спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи, възникнали на територията на областта, когато те излизат извън територията на една община, както и когато кметът на общината е поискал това.

6. Други министерства и ведомства

Министърът на регионалното развитие и благоустройството осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водостопанските системи и съоръжения - водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места - изграждане и поддържане на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения

Министърът на земеделието и храните (чрез „Напоителни системи“ ЕАД) осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водостопанските системи и съоръжения - за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от

вредното въздействие на водите извън границите на населените места - изграждане и поддържане на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения.

Министърът на енергетиката осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения - за хидроенергийни системи и обекти.

Държавна агенция за метрологичен и технически надзор отговаря на контрола на изпълнението на:

- мерки за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация
- дейности по незабавно извеждане от експлоатация на язовирни стени и/или съоръжения към тях, които са в предаварийно състояние, до възстановяване на технологичната и конструктивната им сигурност или ликвидация на такива язовирни стени и/или съоръжения, ако възстановяването или реконструкцията им са нецелесъобразни.

7. Собственици и ползватели на водностопанските системи и съоръжения

Собствениците и ползвателите на водностопанските системи и съоръжения:

- изготвят аварийни планове
- осъществяват поддръжка и ремонтно-възстановителни дейности на язовири, хидротехнически и защитни съоръжения, вкл. поддръжка и проводимост на речното легло, диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения в съответствие с параметрите на преливните съоръжения на разстояние до 500 м от язовирните стени
- осигурят поддържането им в техническа изправност
- осигуряват използването на измервателна и контролна апаратура за мониторинг на тяхната дейност, отговаряща на изискванията на Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и за

осъществяване на контрол за техническото им състояние (която все още не приета)

- осигуряват използването на информационна система, предоставена от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, съгласно наредба, издадена от министъра на енергетиката по предложение на председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор
- осигуряват спазване на изискванията за техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях
- регулират водните нива в язовирите с цел намаляване на риска от наводнения
- при изпускане на води от хидротехнически съоръжения по време на преминаване на високи вълни, при аварийни условия или при извършване на ремонтни работи - уведомяват предварително съответните общински администрации, басейнови дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи, а за трансграничните реки - и граничната полиция.

Интегрирането на политиката по водите и отрасловите политики във водния сектор се извършва от **Координационен съвет по водите**, включващ министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието и храните, министъра на енергетиката, министъра на икономиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на здравеопазването, министъра на вътрешните работи, министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на образованието и науката или оправомощени от тях длъжностни лица, и представител на Националното сдружение на общините в Република България.

Съветът осигурява координацията на дейностите по:

- а) разработването и изпълнението на плановете за управление на речните басейни и на плановете за управление на риска от наводнения
- б) финансирането и изпълнението на програмите от мерки в ПУРБ и на мерките за постигане на целите за намаляване на вероятността и на неблагоприятните последици от наводнения, включени в ПУРН.

Съветът ежегодно до края на месец март обсъжда изпълнението на националните програми за плановете за управление на речните басейни и плановете за управление на риска от наводнения в отделните сектори и определя необходимите мерки, които министърът на околната среда и водите предлага за приемане от Министерския съвет, и разглежда доклади от областните управители за състоянието на водната инфраструктура и резултатите от контролната дейност в областта.

В страната функционира и **Единна спасителна система**. Тя осигурява оперативна защита при наводнения и включва: структури на министерства и ведомства; общини; търговски дружества и еднолични търговци; центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения; юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования и въоръжените сили.

Основни съставни части на единната спасителна система са Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР, областните дирекции на МВР и центрoвете за спешна медицинска помощ.

Оперативната защита се осъществява в съответствие с аварийни плановете и с плановете за защита при бедствия от Закона за защита при бедствия.